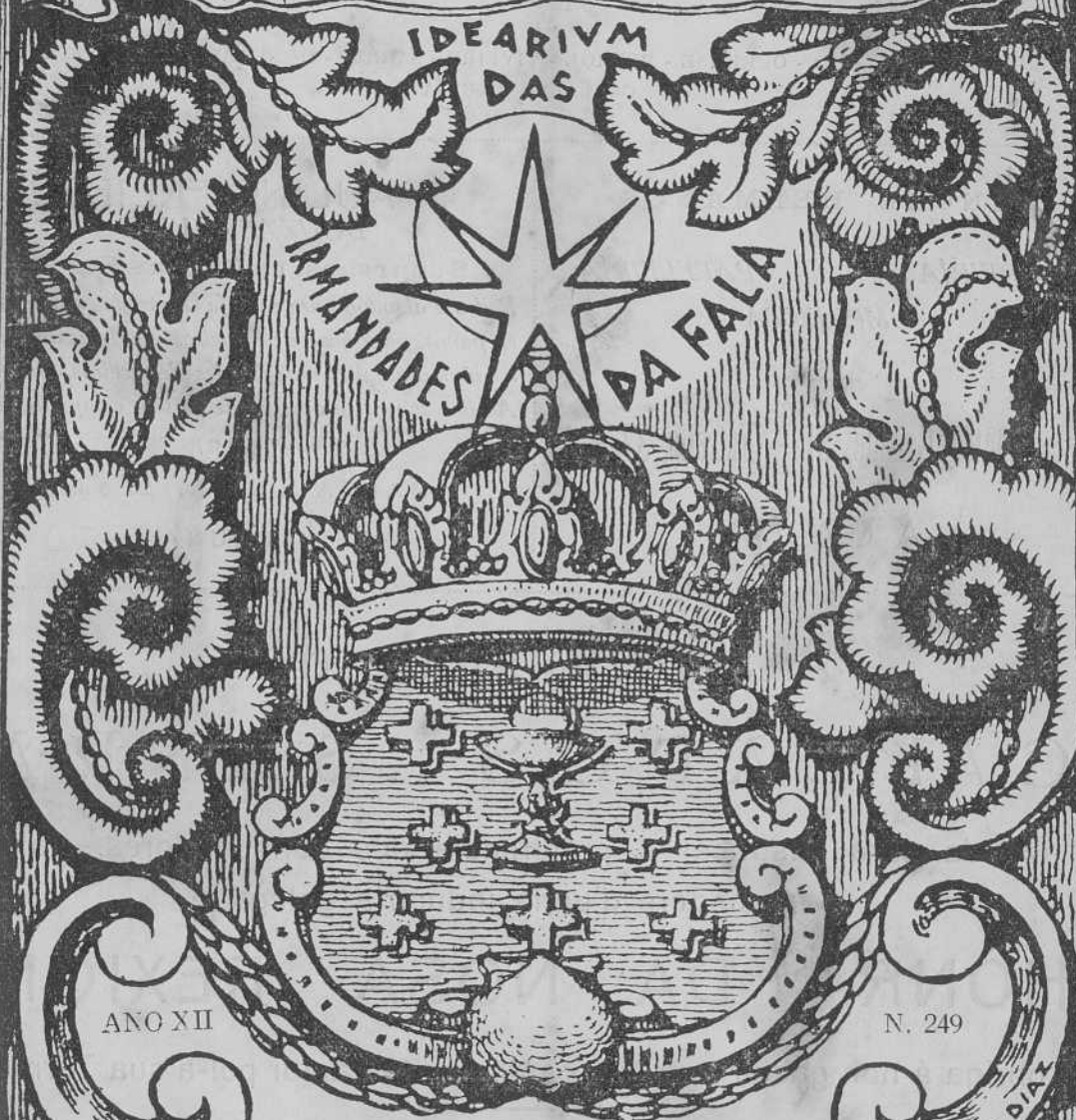

A ROSA TERRA

IDEARIUM
DAS

IRMANDADES
DA FALA

ANO XII

N. 249

1.º de Xunio de 1928

FAMILIA DIAZ

A NOSA TERRA

BANCO PASTOR

Casa fundada
en 1876

Capital suscrito, 17.000.000

Capital desembolsado, 8.500.000

A CRUÑA - VIGO - LUGO - OURENSE - FERROL - VIVEIRO - SARRIA - MONFORTE - TUY - ESTRADA
CARBALLO - MUXÍA

ZINCKE HERMANOS

LIBREIRÍA

PAPELEIRÍA

IMPRENTA

Cantón Grande, 21 -- Estrella, 37

A CRUÑA

PAULINO FREIRE
BOUZAS — VIGO

Sucursales: na Cruña - Ferrol

Redes d'algodón para tarrafa. Aparellos armados e en panos, para barcos pesqueiros. Malletas de abaca e cáñamo alquitranado. Cables de aceiros, ingleses. Aceites xeneras e vexetaes, e surtido com preto para maquinaria e pesca.

SAITA LUCÍA, 26 e 28

CRUÑA

A superioridade dos CALZADOS SENRA

abonda para xustificar a preferencia dos consumidores, mais o procedere d'unha industria galega,

HONRA DA NOSA REXIÓN

obriga á non gastar outros á cantos sinten amor pol-a sua Terra

Fábrica: Avenida da Granxa -- A CRUÑA

DESPACHOS: Cantón Grande, 15 - A CRUÑA -- Real, 110 - FERROL, - Príncipe, 9 - VIGO

A NOSA TERRA

IDEARIUM DAS IRMANDADES DA FALA

Redacción e Administración

Rúa Real, 36 - 1.º

A CRUÑA

Precios de Suscripción

Na Cruña, mes 40 céntimos. Fora, un ano 6 pesetas. América, un ano 8 pesetas.
PAGOS ADIANTADOS

ANO XII

1.º de Xunio do 1928

Núm. 249

ESQUEMAS E LEMBRANZAS

* * *

Cada mañán xurde con nova forza o espírito dos pobos e das línguas esquencidas. Os que figuraban fillastros da hestoria enchén o mundo c'os seus cantos. E as voces vellas son máis mozas de tanto tempo como souperon vivír apegadas ó chán nadal.

Ollemos pra Provenza. Barrés mercara o castelo dos Mirabeau na terra de marmore inzada de piñeiros. Pouco demorou n'il. O Mistral queimaba a pèle branca do lorenés e por outra parte o autor do «Xardín de Berenice» era un fino catador de esencias nacionás. Hñubo na propia Francia unha conspirata contra as letras provenzales. Maurras, bñ fillo da romana Arlés—d'un romanismo preñado de municipalidade, de trovadores, de herexía—defendéu a língua da terra. A loita política afastouno de ser un gran esquiretor proenzal. Mais de curazón iste subdito de El Rei Renato está con Barocelli, con Valére Bernard, con Arband, con Peyre os grandes artistas vivos da língua de Mireya.

Pois Mistral non esgotou a arte proenzal. Acarón de Barocelli, ardente namorado da Camarga salvaxe e nemigo do francés (il cantou: «que felices sñdes, ouh Boers, de poder cara a cara—combatir ó que odiades»)

os requintados Bernard e Peyre dñn na vella língoa toda a sensibilidade ultramoderna. Son cidadáns da Europa en proenzal. Valére Bernard nos «Bohemios» conta a traxedia de dous anarquistas que perdidos nas camplas morren ó contacto c'os nómadas. No «Long de la mar latino» fai revivir baixo unha lus moderna a estrana figura de Tiberio.

Tamén o complexo Sully André Peyre escribe en francés e en inglés cuáseque c'a mesma mestría que na língoa-nai. Grave, fondo, sereamente apaixonado figura seguir a vibración que dende Hofmansthal chega a Rilke, arredor de unha salvadora filosofía do espírito. Dos Alpes ó Ebro—tudo o antigo dominio catalán—as falas un istante desprezadas, son donas do pñvir.

* * *

Poderíase chamar o comedor das Clases Pasivas. Todol-os clientes son vellos, gastan esgrevios cuellos pranchados, botas d'unha peza, cravatas feitas, puños redondos, bigotes da Restauración ambarados pol-o tabaco de 0'45, e sen dñbida calzñs con cintas. Rillan con fame os bisteks, mollan as galletas no viño sanguento de Méntside, recraman a'xiña o queixo e as laranxas despreciando

os plátanos e pondo diante do xiado unha cara reprobatoria. Logo camiñan pr'o Café apoiados en caxatos de boa cana de Ultramar quizáís, botando ás novas cousas da rúa olladas de xenerales do norte ou d'esperimentados empregados afeitos ô espavento das crisis. A tertulia bruante sulferida de enérxicas jotas, alóngase nos espellos mortos que son coma as augas do lago do tempo. Estes grandes anacos de século dazanove que inda circulan por Madri somentes agardan por un xefe—podía ser que teña unha arrouxada un Espartero, un Concha, un Cassola de bronce—pra dar o golpe de estado capaz d'acabar c'o Metro, cos cocteles, c'as mecanógrafas, c'a calefacción central, con tantas cousas opostas ô café con media tostada e a procrama lida â lús do farol.

* * *

Un bó exemplo contra os que negan a íntima chamada do sangue. Agora celébrase o poeta Louis Le Cardounel, frade, e amigo de Huysmanus, despois d'unha forte e afastada obra d'artista. Le Cardounel descende

de irlandeses. Inda que nado en Valence—sur—Rhône fala asina do seu espírito: «Si eu amo os ceibes contornos, as eternas liñas—dos marmores que s'erguen no azul das mañás—Prefiro os grandes voos saudosos dos cisnes—que s'afunden n'un ceo neboento d'outono. E invoca dende a Proenza a Tennyson—«Ouh, Tennyson, corno de marfim na noite pura—Ouh, Tennyson, badelada de prata na alba ceibe—»

Toda a súa obra garda un misticismo irlandés, atrántico.

* * *

Valentín Paz Andrade falou na Casa de Galiza do páramo e da mar. Forte, preciso, sentido, evocador. De tal xeito que por un instante figuraba calar o balbordo da rúa de Alcalá e decorrer pol-a sala un rumor misturado de mar oucidental e de piñeiral da costa de Vigo.

RAMÓN OTERO PEDRAYO.

Madri, 1928.

POLÍTECA DO NOSO TEMPO

IV

O ANTIPALRAMENTARISMO

Quedábamos en que non hai contradizón interna no sistema liberal, e en que a crítica do liberalismo que pode ser tomada en conta, é a que se refire non ôs principios e fundamentos derradeiros, senón ôs seus efectos e secuencias. O nó d'ideias directivas do sistema liberal é de tal xeito, que, vivente xa na chamada Edade Meia e nas obras do teólogos escolásticos, ven ser hoxe com'indica Hernann Keyserling no seu libro *Die Neuentstehende Welt*, un suposto necesario, indispensable, co que xa se conta coma condición preciso da nosa vida social, que sen il non podería eistir.

O que acontece é que, por efecto da guerra ven unha hipertrofia do poder executivo, tendente a invadir a esfera dos outros poderes do Estado, e aínda a subordinalos si poidera. Efeitivamente, durante a guerra, pol-a necesidade da defensa nacional e orgaizazón dos abastecementos e do traballo, houbo, nos países belixerantes, que faguer dúas cousas que trouxeron o troque na política, houbo que sometel-a produción nacional ô control do Estado (prautica do Socialismo d'Estado) e que otorgar poderes dictatoriás e discrecionás ôs gobernos. Co-esto, os Gobernos atoparon dobremente aumentado o seu poder: pimeiramente, poideron pasar sen o control parlamentar, pol-o menos diminuído e desarmado pol-a unión sagrada, e poideron asumir poderes lexislativos

faguendo decretos-leis; segundamente, a súa competencia alargouse a cousas enantes sus- traídas á inxerencia do Estado.

Non era de supór que rematada a guerra, o poder executivo, que é o que de feito dispón da forza, fora desbotar de boa gana o acréscimo qu'adquirira. Logo, cando se tratou de voltar á normalidade, viñeron trastornos e ameazas de caraute social (spartakismo na Alemaña, manifestacións comunistas na Francia, ocupación das fábricas na Italia). O medo dos burgueses recramou gobernos fortes, o socialismo fíxose gubernamental, e os movementos antiliberales (fascismo, Acción francesa, Integralismo lusitano, etc.) colleron forza, e no Sul da Europa venceron e conqueriron o poder, no que aplicaron as experiencias adquiridas durante a guerra.

Mais todos estes son somentes feitos. O importante é qu'iste estado de cousas quixo atopar xustificación doutrinal. Aínda escritores moderados e que aceitan en principio os fundamentos do sistema liberal (Duguít, Hauriou) amosan a súa querencia ó poder executivo. Algúns queren xustificá-la hipertrofia pol-a complicación do Estado moderno e a multiplicitade de fins a que ten qu'atender, na presa con que compre resolvel-os problemas, todo o qual fai que haxa que ceibar ós Gobernos de todol-os empecamentos que lle fan difícil a acción, e deixalos que en moitas cousas se desenvolvan discrecionalmente. Os reaccionarios declarados (Maurras, Sardinha, Mussolini) van máis alá: invocan a tradición por unha banda, e por outra o futurismo, a acción pura, o espírito sportivo e d'aventura, que é unha das típicas revelacións da brutalidade contemporánea. Venos favorecer no intento a revolta da mocidade contr'o século XIX, contr'o qual estaba levando—agora amainou moito—unha crítica indistinta a oito, sen discriminación, atacando todo a unha, sen arredar o valioso do falso, o bó do ruín, sen lembrárense que d'aquél século herdaron o maquinismo e o sport qu'iles exaltan, n-unha confusión d'ideias case sen eixemplo na historia do mundo. É que cando se quer ser sportista, compre renunciar ás ideas, e non hai dúbida qu'a admiración qu'esperta Musso-

lini—o qual emporiso é un home de moito talento—aseméllase máis do debido á qu'esperta Paulino Uzcudum.

Istes partidos sportivo-tradizionalistas son os que máis forte crítica teñen feito contr'o parlamentarismo, e en parte atinadamente. Mais é qu'o mesmo tempo atacan as esenciais do sistema liberal. Sardinha—que tamén tiña moito talento—profeta do Integralismo lusitano, ataca con eloquencia o liberalismo, mais quere amparar de Santo Tomás d'Aquino, e esta si que non cola, porque a doutrina esencial de Santo Tomás é liberal. De maneira qu'a renascencia tomista, moito máis importante no mundo do que por eiquí pensa a xente, non favorez de ningún xeito os doutrinarios reaccionarios.

O parlamentarismo ten unha crítica doada. En primeiro termo, o Palramento na súa forma moderna, nasceu na Ingraterra, e naturalmente é cousa inventada e calculada pr'a Ingraterra e pr'o caraute inglés. Fora, non podía de ningún xeito dar os resultados qu'alí deu e dos que a Ingraterra se non pode queixar. E as institucións se non trasplantan tan doadamente coma se pensaba no século XIX—no que tamén eu atopo cousas que criticar.

Fora da Ingraterra, o Palramento dexenrou, e dexenrou de dous xeitos: por unha banda, volveuse n-algúns lados coma na España, unha escola d'oratoria barata, d'unha ineficacia práctica—xa non no terreo dos intereses materiais, mais aínda no da defensa dos dereitos do pobo—non tan grande como algúns din, mais d'abondo pra que todos a notaran. Por outra banda, entregou a vida do país—esto en todos lados—ós partidos políticos. Na Ingraterra mesma, o Palramento fúndase principalmente no xogo dos partidos; mais aqueles partidos son plasmación do concencia do pobo, e son fideles a ela: é o pobo quen fai os partidos. Fora da Ingraterra, nos países parlamentares, os partidos foron obra dos doutrinarios, esencialmente artificial, anque algunhas veces, coma na Francia, chegaron a criar concencia.

Os partidos non representan as arelas nin os intereses nacionais, senón opinións, doutrinas políticas, cos partidos non vai a vida

nacional ós palramentos, Mais os palramentos viven da loita dos partidos, e asina chegouse a telos en conta nos tratados de Dereito políteco, onde ó trataren de *Dereito electoral*, adoitan por un parágrafo rotulado: *Orgaización dos partidos pr'a loita*. Dáse-lles ós partidos estado oficial. E coma samente estando ó frente d'un partido se pode gobernar, e coma somentes adentro d'un partido se fai carreira políteca—o palramentarismo, ademais, criou a políteca profesional—pois os partidos dividense, sen discrepancias ideolóxicas, senón pra seguiren a determinados xefes, ou fanse partidos novos sen ideoloxía, namáis que pra chegar ó poder e repartírense os cargos de goberno e as prebendas do Estada. Despois, nas discusións palramentares, os problemas enxérganse non asegún a comenencia do país, ou asegún a ideoloxía que se defende, senón asegún a comenencia do partido ou a persoal do xefe, coma conveña pra conseguir tal ou qual efecto d'intrés persoal, ou sinxelamente de teima, ou pra botar abaixo tal goberno ou tal ministro, esquecendo o intrés público.

Todo isto é tan certo que algún defensor

dos palramentos escribeteu hai uns anos que había que sostelos namentras non atopáramos cousa millor.

E é certo: pol-o d'agora se non inventou cousa millor, e os males que ll'apoiemos ós palramentos poderíamos demostrar que non son tantos nin tan graves, nin con moito, qu'os que poden vir do poder discrecional dos gobernos. Porque ademais, os crítecos do palramentarismo—que nós tamén criticamos, coma se vé—semellan esquecer o rol que xogan de control sobr'os autos do Goberno, ó qu'ademais imoñen unha forzosa pubricidade, e control e pubricidade son tan importantes, tanto d'end'o punto de vista dos dereitos individuás coma d'end'o do intrés nacional, qu'unque non fora mais que por iso, habería que conserval-ós palramentos.

Mais aínda hai mais: os palramentos son reformábeles, pódense orgaizar d'outro xeito, non no senso de reducilos á repersentación corporativa, pois se non pode prescindir, nin hai por qué, do outro elemento. D'esto falaremos pr'o mes que ven.

VICENTE RISCO

COUSAS

Con motivo da final do campeonato de fútbol repíteuse novamente un caso que xa ten precedentes bochornosos e que meresce os mais duros comentarios. Refírome ao trato que en Santander se lle deu aos xogadores cataláns pol-o feito único, estou seguro porque os casos repetidos o demostran prexamente, de seren cataláns.

Deixemos a unha beira o que do caso tirase respecto ao fútbol anque non está de mais que digamos que o Barcelona hoxe por hoxe e a través de xá moitos anos resulta senón o millor un dos millores dos dous ou tres grandes equipos da península e que según leemos constantemente, en Barcelona adoítase a dar un trato educadísimo e agasallador a todol-os equipos forasteiros que desfilan pol-a capital de Cataluña

O que mais nos intrinsa do caso é que haxa en Hespaña respecto aos cataláns o conceito que agora manifestouse en Santander como antes en Madrid xogando contra o Betis e en Vigo fai algúns anos, cousa que xa eu comentara aquí mesmo, e en outras partes o que xa fixo decir ao gran xogador Samitier que en Hespaña o Barcelona non atopaba un campo neutral. Resulta o feito francamente bochornoso anque tamén poideramos decir, anque non o poidamos expricar, que tamén bastante honroso para os cataláns. As razóns adiviñeas o lector.

Este trato que se lle dá aos xogadores cataláns refrexa un estado de opinión xeneral pois é moi corrente atopar quenenes constantemente teñen frases despeitivas para os cataláns e que aprauden con calor o sucedido diversas vegadas nos campos de fútbol. Por eso hai motivo d'abondo para falar en xeneral da custión.

E falando en xeneral, para min resulta o

caso honroso para os cataláns e deshonroso para o resto.

Ese trato ven sin dúbida ningunha de seren os cataláns na súa inmensa maoría, homes que sinten fondamente a súa terra e manifestano de cote e en total-as ocasións.

Por eso se lles chata de arredistas anque non o sexan. E non cabe dúbida que fan mais pol-o arredismo catalán os peninsulares que os tratan tan crudamente que os mesmos cataláns falando o seu idioma e levando no pensamento e no curazón sempre presente a súa terra

Pero aparte d'eso e mirando a cousa pol o aspecto da educación e cultura merese os mais duros reproches pois non hai dereito a tratar a ninguen na forma cruel e co leitiva que se trata aos cataláns. Fai anos tratábase aos galegos de xeito despreciativo como seres inferiores ao resto dos hespañoles. No trato que hoxe se lle dá aos cataláns non hai ese desprecio, afortunadamente para eles, senón un sentimento de envexa que ouservando a cousa con detenimento revela nos cataláns unha superioridade intelectual, cultural e patriótica co leitiva que os honra.

Eu quixera que andando o tempo se lles dera aos galegos o mesmo trato. De todos xeitos as moitas vegadas que o caso se repite vai resultando para os que non somos cataláns algo vergoñoso contra o que temos que protestar, airadamente. Algo que por educación debiera non repetirse anque dende logo como xa dixen os mais favorecidos do feito resultan os mesmos cataláns, sin que seipán decatarse o resto dos hespañoles que en Madrid, Vigo, Santander e outros pobos hespañoles os trataron de xeito tan despiadado que tiveron que ser protexidos pol-as autoridades. Non é así como se fomenta o patriotismo.

O trunfo das esquerdas nas derradeiras eleccións alemanas ten producido inmensa ledicia nas esquerdas universás por diversas razóns que xa se dixeron. E tanto como o trunfo das esquerdas debe producila a derrota do nacionalismo alemán.

Ainda hai quen confunde os duas-crás de

nacionalismos hoxe en loita. Eu que son nacionalista galego celebro a derrota do nacionalismo alemán, dous nacionalismos antagónicos, e consideroo un bon paso, igualmente como nacionalista, para a paz e confraternidade universás.

Leín nos xornás que o Estado soviético ruso enviou armas aos nacionalistas irlandeses. Unha nova e contundente demostración de que o nacionalismo minorista non é incompatible co universalismo que sintetizan e preconizan os comunistas rusos. Enterense ben os universalistas que non acaban de diferenciar os dous nacionalismos.

VICTOR CASAS

Aos suscritores da provincia de Pontevedra.

Seguindo o costume establecido ao cobrar a anualidade vencida, no presente mes de Xunio xiraremos contra os suscritores da provincia de Pontevedra unha letra por valor de 6 pesetas importe de un novo ano de suscripción

Como saben os nosos lectores éste é o único meio de que dispoñemos para a cobranza das suscripcións e pol-o mesmo rogámoslles encarecidamente atendan o noso xiro co que nos evitarán uns gastos que non soportaría o sostimento da revista

Agradéceo fondamente

A ADEMINISTRACIÓN

Valentes

A Ramón Cabanillas.

Irmáns: O viño quente da poesía ferve nas cuncas xa. Imos bebelo, que emborrachados de entusiasmo arelo vervos facer tolemias na campia.

Borrachos, sí, i en sanguíñenta orxia, asaidos leóns, ceibo o cabelo, recubrámol-a terra co mantelo roxo da rabia de mortal porfia.

Á boca a cunca onde rebrila o viño e a vingadora fouce ao forte brazo, arriscados busquemol-o camiño que vai da liberdade ao nobre espazo; cantando co poeta «Meu carriño» e berrando con él «Lume no Pazo».

GONZALO LOPEZ ABENTE

(Do libro D'OUTONO).

CARTA INTERESANTE

Do ilustre escritor portugués Caldevilla

Temos recibido unha carta, moi amabel, do distinto escritor portugués Raul de Caldevilla, na que tenciona aclarar cabaleirosamente un conceito para nós magoante, que según o dito d'alguns xornaes il deitara na notabre conferencia que sobre a persoalidade de Curros Enríquez pronunciou na «Casa de España» do Porto.

Dita carta, pol-o que honra a súa alma requintada e nobre e pol-o que tamén nos honra a nós, gostosísimos publicámola hoxe, seguros de que os lectores haberán de agradecerlo.

Véxase, pois, xa que ela é unha proba evidente da esquisitez e o talento do noso ilustre amigo o señor Caldevilla. Dí asin:

Señor Director de A NOSA TERRA
Rúa Real, 36-1.º Coruña

Meu ilustre Confrade:

Só hoje veíó ás minhas mãos o n.º de 1 de

Abril da súa interesante revista na qual me presta inmerecidas palabras amaveís a propósito da conversa sobre o admirabel Curros.

Ao agradecer-lhe esses conceitos penhorantes permítame que me justifique e responda á crítica que se baseiou em aparencias ou antes en transcrições V. não topou na conferencia, que não ouviu, os erros que me aponta. V. leeu-os no *ra contar* dos jornaes esquecendo-se de que nom tudo que se diz é verdade.

Quem desde creanza se interessa pela literatura galega não cahiria no erro de chamar áquela doce lingua—dialecto.

E como prova basta dijeralhe que eu citei, com destaque, o amor do meu poeta pela sua «fala» á qual ele chama: «... compendio de idiomas» e assin, admitindo mesmo que outras fontes de informação não tivesse—o que no terreno da ignorancia sería muito admitir—me bastaría ese calificativo como singular punto de referencia. Eu sei, señor, que o noso rei D. Diniz escreveu em galego as suas ingenuas trovas...

No entanto é possíbre que no calor e entusiasmo da *charla* soasse a palabra *dialecto*, em harmonia com os dialectologistas hespanhòes. Mas se tal fiz, *mea culpa*.

De certo e evidentemente não foi uma dissertação linguística aquela que tive a honra de proferir na hospitalaria «Casa de España», nem tão pouco ignoro que a nossa lingua evolucionou da lingua galega, que durante quatrocentos anos permaneceu estacionaria para despertar a meio do século XIX no forte impulso do nacionalismo.

Esperando da lealdade de V. a publicação d'esta carta no mesmo local em que fui atacado, creíame

Seu admor.,

RAUL DE CALDEVILLA

S. C., Porto 3-5-27.

LEA VOSTEDE
A REVISTA
MENSUAL

N Ó S

BOLETIN DA
CULTURA
GALEGA

Administración

Real, 36-1.º

A Cruña.

UN ACTO PATRIÓTICO

No cincuentenario da morte de Añón e Vicetto

A Real Academia Galega lembrou o cincuentenario das mortes de Francisco Añón e de Bieito Vicetto c'unha velada necrolóxica que tivo lugar no Circo d'Artesanos da Cruña.

N'ela, falaron os señores Castillo, Villar Ponte, Martínez Morás e Carré Aldao, estudando e loubando a personalidade dos dous inequívocos precursores do galeguismo.

Léuse tamén un traballo de D. Manuel Amor Meilán sobre do xeito novelístico de Vicetto.

Derradeiramente dixo unhas verbas don Eladio Rodríguez González para dar conta á concurrencia de que a Academia tencinou traer a Galicia as cinzas de Francisco Añón, sendo isto imposible por mor de que elas perdéronse na fosa común d'un cemeterio madrileño.

Nós aderímonos a iste homenaxe patriótica por cuia orgaización merece parabens a «Real Academia Gallega», que d'iste xeito dá mostras d'unha vitalidade que non tivo en épocas pasadas.

FOLLAS NOVAS

OS CAMIÑOS DA VIDA--1.ª parte,
por RAMON OTERO PEDRAYO.

Abondaba con lles decir aos nosos lectores, simplemente que acaba de se publicar unha novela galega de Otero Pedrayo para que eles decontado sentiran o intrínseco da súa lectura. Porque os nosos lectores téñense decantado da enorme personalidade literaria de Otero Pedrayo anque non sexa máis que pol-os traballos que a cotío publica en A NOSA TERRA.

Abondaba tamén para falar da obra o decir que é d'il para con elo facer o millor estudo e a máis exaíta gabanza do valor da novela. Pero hai que decir algo máis de «Os Camiños da Vida».

Hai que decir que é a millor novela galega publicada hasta agora, que pode cobardearse con calqueira das milloras d'outras literaturas e que non terían inconveniente en firmala autores de prestixio mundial nas literaturas portuguesa, catalana e castelán, por non citar máis que as que están máis perto de nós, as que están en relación á maior outura que a nosa.

Ten ista novela todol-os motivos necesarios para darlle valor a un libro. Intrínseco no argumento, galanura e enxebreza na forma, emoción, cultura, como coñecementos his-

tóricos, beleza, arte. «Os camiños da Vida» vai dividida en tres partes ou tomos. O primeiro e o que acaba de saír e fai un precioso volume de 150 páxinas. Os tres tomos 450 páxinas o que dá a enxergar que se trata xá de algo grande, acabado e firme cousa nova na nosa literatura onde hasta agora o que tiña feito, salvo contadísimas exceicións, son ensaios.

Otero Pedrayo toma como elementos para escribir a súa formidabre novela anacos da vida galega do século pasado adubando a narración con estudos e ouservacións encol da vida galega, a verdadeira vida galega, que él conosce e amóstranos de cote nos seus traballos. Así a súa novela ademais do enorme valor literario que tén e a aportación que representa para a nosa renascente literatura tén o mérito de ser unha novela netamente galega que non por eso deixa de ter os matices universás de calquer literatura mundial. Formidabre por todos coñecitos é o novo libro que temos de saudar con rebuldeira ledicia pol-o adianto que representa na cultura galega.

E ao saudal-o, temos que enviar ao admirado e querido irmán o noso profundo agradecimento pol-o favor inmenso que veu a facer, con outra obra, ás nosas letras. O mesmo que a Editorial «Nós» que o publi-

cou continuando a súa serie de libros galegos, labor patriótica que nunca pagaremos como se merece.

Recomendamos aos nosos lectores a adquisición do primeiro tomo de «Os Camiños da Vida» pois pensamos esgotarase axiña e rogamos a «Nós» poña á venda rapidamente os outros dous pois quenes leímos o primeiro debecemos por chegar ao final do maravilloso libro do ilustre Otero a quen podemos xa chamar o noso novelista. O novelista galego por antonomasia.

DE CATRO A CATRO, por
MANUEL ANTONIO.

Outro novo libro que, sempre incansable, publica a Editorial NÓS. Un feixe de poemas, follas sin data d'un diario d'aborido, do exquisito e mozo poeta galego Manuel Antonio. Versos sin rima de traza moderna, de concepción futurista, avanguardista e deitando un doce arume a mar.

Manuel Antonio non é moi conosciúdo na literatura galega agás na xeneración de artistas novos que hoxe traballan por impórse e por nós que o estimamos fai tempo por ser noso amigo e temos publicado quizais os seus primeiros versos fai algúns anos.

Navegante e decote debullando no mar xuntou ésta ringleira de poemas que agora NÓS publica e que veñen a ser unha nova tonalidade no verdecente campo da nosa literatura. É tamén ao mesmo tempo unha demostración de como os autuás modeladores da nosa cultura galega traballan en todos os campos literarios. Vellos, novos e futuristas. En galego hoxe escribese, e escribese ben, de todo o que serve para afirmar unha vegada mais a seguridade d'un lu nioso porvir.

«De catro a catro» ven cuidadosamente editado e cada poema está ateigado de intrés e fermosura. Compre unha sinceira felicitación ao autor e aos editores.

Unha chamada cordial

Vimos ouservando e con fonda amargura que con moita frecuencia publícanse artigos xornalísticos que levan a firma de novos escritores galegos, que unhas veces escriben en galego e outras castelán, onde constantemente deitanse adxetivos e formas despetivos para algúns dos escritores galegos, que escribiron galego sempre, que non están inspirados no molde avanguardista que aqueles preconizan. Un xeito arrogante e hasta petulante de decir as cousas despreciando casi todo o feito e lle reconecendo moi pouco valor.

Os que tal cousa fan teñen ideas que apuntan con frecuencia referentes ao desenrolo da nosa cultura e do noso idioma. Revelan dende logo intrés e cariño por eles cousa que nos intresa e parécenos ben. Pero coidamos nós que esa mesma labor intresante e galeguista poderíana facer igoalmente non mentando para nada o que fán e fixeron os demais que si non tan agudos como eles de

mostraron a cotío un fondo amor pol-as letras galegas e a elas adicaron toda a súa labor boa ou mala. Ao fin a eles se lles debe o sostimento latente do desenrolo do idioma e da literatura patrias como aos precursores do pasado século debemos todos a iniciación do noso rexurdimento cultural e político. Cada ún no seu tempo e cada ún dando o que pode. Mais non se pode eisixir. O que a todos nos axunta é o amor pol-o rexurdimento galego e n'esto debémonos considerar todos úns.

No momento autual tan intresante caben todos e cada ún tén o seu papel a representar. E xa que ô fin arelado é o mesmo nós pedimos aos novos mais cordialidade e agarimo para os que eles chaman vellos na seguranza de que o beneficio d'esta comunión no traballo pol-o noso rexurdir Galicia será quen se beneficie que é o que a todos débemos intresar por riba de todo.

E despois d'iso, que cada ún aporte á cultura galega todo o que seipa e poida sen pararse a pensar se o que fan e fixeron os

demais é millor ou peor que o que eles fagan. Nos comenzos, e agora estamos como quen dí comenzando, todo cabe e todo convén.

O que compre é mais unión e mais afán de traballo que despois cada ún acadara da súa obra o xuicio que axeitadamente lle co- rresponda.

PENEIRANDO

N'un xornal de Madrí abriuse unha «en- cuesta» na que se lles fai ista pregunta às damas: ¿Qué mujer de novela le agrada a Vd. más? E unha d'elas, madrileña, res- pondeu: «Carmíña, de «La Casa de la Tro- ya» de Pérez Lugín. Le perdono todo, HAS- TA QUE SEA GALLEGA».

Comentando isto un señor no «Orzán», xornaliño localista, que non pasa da Rúa Real e os Cantóns da Cruña, dí: «Si nosotros fuésemos ingenuamente nacionalistas, ha- ríamos ahora una erudita disertación en la cual después de barajar el centralismo, Cas- tilla en la guerra de los Hermandinos, se acabaría por demostrar que la dama de la encuesta era un símbolo del centralismo opresor».

Un símbolo, non; mais un síntoma si. Que coma isa dama parva, opinan cáseque to- dol-as damas e todol-os homes casteláns.

O que non sexa un inxenuo galego, gale- go somentes pol-a partida de bautismo, sabe d'abondo que a Galiza óllana con dispregio en total-as terras da Penínsua, agás en Ca- taluña, a maoría dos que as habitan.

Inda un culto mestre d'escola e xornalista que agora ven de percorrer algo de Castela e Murcia, referíanos fai poucos días, cheio d'indinación, o ruín conceuto que teñen de nós alen de Quereño. E non soio o vulgo, senón os que non percisan de que trunfe a campaña pro-escola de Lois Bello, para sa- beren lér e escribir.

Lêr e escribir sabe a furcia da encuesta de que falamos, e emporiso... xa vedes.

Namentres haxa galegos tan «mundanos» com'o comentarista do «Orzán», Galicia non inspirará xenreira cal Cataluña, senón lás- tema e dispregio.

O noso bó amigo Don Armando Cotarelo, coida que da Academia Española de Madri- hanos vir a iñorma fixadora da nosa lingua.

Nin que a nosa lingua fose un preito polí- tico ó uso e a Academia Española algo so- mellante ó ministerio da Gobernación.

A nosa lingua é nosa, tan nosa que arre- negan d'ela os galeguiños que arelan seren figurins políticos en Madrí, e nós na nosa terra cultivarémola e perfeiciarémola. Para iso creiou Curros a Academia Gallega. Na que ten menos presa por entrar o Sr. Co- tarelo, ó parecer, que na Academia Espa- ñola.

Nin pedimos licencia a Madrí para falar e escribir en galego, deica agora, nin lla pedi- remos no adiante.

A verdade por riba de todo. E que o señor Cotarelo a quen estimamos moito, disimule istas liñas.

Uns estudantes que non deben ser bos es- tudantes—xa que en preno Maio preocupan- se de flamenquearen ¡quén os suspenda bon suspenseador será! viñeron á Cruña, con ca- lañes na chola e cicais sin miolos dentro do cráneo, para orgaizar unha becerrada a fa- vor da Residencia de Santiago.

O da Residencia é tapadeira. Porque des- pois do fracaso que tiveron o vrán pa- sado...

O vrán pasado perderon os ollos con ou- tra becerrada. E repiten con todo. Non iño- rando que as veladas de arte e cultura son as únicas festas benéficas que dan cartos.

O que proba que eses estudantes sinten verdadeira afición pol-os cornos.

Pois alá eles e os señores da Residencia que non'os desautorizan.

Que pol-o que respeuta ós cruñeses, ven nos reímos dos escolares flamenquistas.

Ouvimos decir ó paso dos do calañés pol-a rúa Real, a unhos obreiros: ¿E para iso ser- ve a Universidade de Santiago? Eses obrei- ros repersentan o espírito da Cruña.

Toda humilde Beleza (1)

Para Antón Zapata García, gran poeta.

I. — CORREDOIRA.

C'un mantelo de silveiras
e parolando co-a brisa,
tod'as mañáns domingueiras
vai a corredoira a misa.

II. — FUNCIÓN.

Pra ver a función do abrente
que xa na outra banda brila,
van as ondas, ledamente,
a mercar primeira fila.

III. — ¡GOAL!

Pol-o field do ceo mareiro
vai esbaratando, o sol,
i-o hourizonte, mal porteiro,
non pode parar o «goal».

IV. — DANZA.

Aquel vello castiñeiro,
agás da súa cañota,
ergue os brazos, rexoubeiro:
ouce do vento o punteiro
e quere beilar a *jota*.

V. — ADREZO.

As vidreiras montesías
pra tí se abriron, rapaza.
Dime, ¿en cantas xoyerías
do mundo achar poderías
os rubís d'esta carpaza?

BLANCO AMOR

(1) Do libro «Romances Galegos», prousimo a publicarse.

HUMORISMO GALEGO

VINGANZA MACABRA

(CONTO)

O meu amigo Bastián odiaba dúas cousas por riba de todas as d'iste mundo: os percebes i-os automóveles. Dos primeiros vingábase mascando n'iles con rábecha cirropófaga; pra os segundos tiña o mais olímpico dos desprecios. Il trataba de xustificar estas xenreiras dicindo que as salpicaduras d'ambos sacábano de quicio; pro o certo é que a súa inquina era istintiva. O istinto endexamais engana i-o do meu amigo Bastián tiña abranguido un eisito comreto.

Habia dúas noites que a súa paixón habíase exacerbado i-ante a estupefacción da nosa pandilla deu fin a tres kilos d'aquiles infelices mariscos que, apalambrados ante tan desusado depinicar, nin xiquera se estreveran a abrir a súa caparazón pra pidir clemencia. A súa voracidade somentes era comparabel á d'unha tanguista. Os percebes tiñan cambreado d'ambiente i- agora nadaban en viño dentro d'un recipiente elástico moi parecido ó fol d'unha gaita, que non outra cousa era o estómago do Bastián.

Un tanto calmado o seu apetito vingador saímos á rúa mais ¡o maldizón!, un taxi cargado de xente leda sulprendeunos n'unha esquina poñendo en grave perigo as nosas vidas. Fuximos coma tolos e vimos ó Bastián conxestionado i-ameazador bambeándose ante o automóvele; iste non poido virar i-asoballóuno. Cando chegamos a carón d'il era tan cadavre com'os percebes que había inxerido. O seu istinto acertara.

Eis a causa de que eu fora ó día seguinte acompañándoo deica a súa penúltima morada, pois a derradeira viría tral-a socorrida *monda* do camposanto. O disgusto que a súa tráxica morte me producira era grande; eu son por natureza moi impresionabel i-a catástrofe habíame conmovido fondamente.

Quixen borrar do meu ánimo a escea angustiosa da despedida do cadavre i-ó saír do camposanto entrei n'unha taberna viciña. Bebín como se fora eu o que se comera os percebes; o ceo principiou a se nublar; temín a tromenta prousima e saín de tan acollodora casa o mais a presa que poiden.

O que logo pasou non-o sei. O cabo d'un bon anaco espertouse un grande estrondo como feito con táboas que se baten; a miña ánima estremeceuse i-ante mín desenrolouse un espectáculo por demais pantástico.

O lameiro que hai por baixo do camposanto habíase enchido d'unha moitedume d'esqueletes que faguían unha algeuirada horrosa. Afastados a unha veira unhos poucos barallaban que daba xenio; a todos iles lles faltaba algún oso; eran as vítimas dos asoballamentos dos automóviles. Como estaban mutilados non podían tomar parte na festa que se ía celebrar e d'aquelo nacía a súa indignación. Tratábase nada menos que de presentar en sociedade a un novo esquelete que faguía dous días finaba de se desprender da súa envoltura carnal. Era un sábado branco e todos concurrían cos seus osos o mais limpos posibel. Os invitados cruzaban os seus saúdos familiares e paseniñamente ían ocupando o seu posto na festa.

De pronto a concurrencia calou e unha armoñosa orquesta composta de caliveras, tibias e costelas en forma de arpa, deixou oír os graves sons d'unha zarabanda solemne. Por entre as fiadas d'esqueletes avanzaron dous; o neófito i-o seu padriño. Tiña aquí un pouco curvada a súa espiña dorsal á secuencia das moitas reverencias que na vida tivera que facer e moito mais medrado o pé dereito que o esquerdo. Colleuno o padriño pol-a mau e presentándoo á asamblea

falou así: «Queridos colegas; o viciño que hoxe viste por vez primeira a noso traxe de sociedades, foi na vida terrenal un dos millores provedores de compañeiros en eternidade, esa leve curva dorsal i-esa pequena difrencia no grandor dos seus pés dícennos as craras que se pasou a vida facendo reverencias e trepando o acelerador do seu flamante taxi. O verse hoxe entre nós débese a un cuádruple asoballamento; o único supervivente tolo de medo botouse a il i-afogouno».

Os mutilados, que se foran achegando pra ouvir o discurso, enrabecháronse ô ver no novo viciño un dos seus inimigos terrestres i-alancando cara il principiaron a lle sacar os osos que a cada un lle faltaban hastra que o antigo chauffeur desapareceu por complotado a secuencia do imprevisto reparto.

Os mutilados que lograron complotar a sua osamenta foron o número dos concu-

rrentes â festa i-había que ver os esforzos que faguían algús pra conseguir que os osos roubados encaixasen cos seus; pro os que non colleran ren de botín, por térense esgotado rápidamente as eisistenzas, deron en berrar e recramar contra d'aquela inxustiza. O lío foi terrible; os berros enxordaban; víronse tibias ameazadoras e caliveras que voaban arrempuxadas por atinados golpes. Un esquelete veu cara mín arinado d'un oso terrible e bateume con rabecha. O delor fíxome espertar e diante de mín en troques do medoñento esquelete vín a un gardia da porra que co pé m'invitava garimosamente dicindo:

—¡Ei, amigo! S'ainda non-a durmeu d'hondo lévea â pescadeiría que lle é vixilia.

Pasei a mau pol-os ollos e fuxín avergoñado da miña debilidá.

BEN-CHO-SHEY.

Este número foi revisado pol-a censura

NA REVISTA «NOSOTROS»

Un notable traballo encol de Vicente Risco

Cheos de ledicia, por ver como son recoñecidos no mundo os nosos valores, reproducimos a continuación a nota que coiste encabezo publicou «Céltiga» a nosa querida revista ilustrada de Bós Ars:

No derradeiro volume d'ista importante publicación, correspondente ôs números 225-226, aparece publicada a notabilísima conferencia pronunciada no local da Federación de Sociedades Galegas o 19 de Nadal derradeiro, con motivo da «Semán Galega», pol-o profesor i-ensaista paraguaio señor Eloi Fariña Núñez encol do tema: «*Vicente Risco, la filosofía Moderna y el Renacimiento Gallego*».

Con profunda emoción, co-a devoción con que se escoitan dos labios estranos as loubanzas das cousas ben queridas, temos escoitado a notabre disquisición do distinguido intelectual americano encol do mestre Risco e a sua laboura fundamental en pro do renacemento galego, e temos que declarar que, deica o d'hoxe, non conociamos nada tan enxundioso e tan xusto encol do insigne profesor ourensán. Aínda mais: estamos seguros que ningún escritor español—non galego—é capaz de decir encol de Risco nin encol de Galicia, cousas tan intresantes, tan atrevidas e tan novas.

A nosa emoción i-a nosa ledicia, síntese

hoxe aumentada ô ver a magnífica peza imprentada en «Nosotros», a publicación de mais outa envergadura intelectual da América española. Non é a primeira vegada que a gran revista arxentina, ocúpase de Galicia e do seu pensamento, o que demostra as suas inqueданzas esprituas e a amplitude de miras con que contempla total-as manifestacións do espírito contemporáneo.

Non necesitamos expresar á «Nosotros» — á quen nos xungue unha verdadeira amizade—o noso profundo recoñecimento, é tácito e por certo sincerismo. Ó mesmo ô señor Fariña Núñez, cuio traballo nos revela, cada nova vegada que ó lêmos, maiores belezas.

E para o noso insigne colaborador, para o mestre Risco, cuia modestia coñecemos, os nosos parabens, xa que nada pode ser tan grato como o recoñecimento da laboura á que se consagran os mellores entusiasmos.

Ricoñecimento que vai de lonxe, envolto n'un hálito de cordialidade e de fonda emoción e que vai en compensación das arideces da loita.

ARTE GALEGA

Estáse xa ensaiando na Cruña a ópera que o inspirado músico cruñés Sr. Rodríguez Losada fixo da formidabre traxedia «O Mariscal» de Cabanillas e Villar Ponte. O estreno verificaráse no próisimo mes de Setembro según as nosas referencias vai a ser un verdadeiro acontecemento, pois para elo conqueíuse axuntar cantantes de varios pobos de Galicia que interpretarán as primeiras figuras da obra. O mesmo tamén que pol-a esmerada atención con que se cuidarán todol-os detalles escénicos, dos que está encarregado o noso irmán Camilo Díaz.

O mesmo autores que intérpretes atópanse grandemente entusiasmados co'a empresa que terá dino remate. Nós agardamos con verdadeira ansiedade o estreno de «O Mariscal» que dará un impulso varudo á nosa música e literatura escénica.

Imp. NÓS. Real 36-1.º A CRUÑA

X. CALVIÑO DOMÍNGUEZ

ABOGADO-PROCURADOR
CANTÓN PEQUENO, 1-(OFICINAS)

Teléfono, 581.

A Cruña.

EFEKTOS NAVALES

de

FERRER E COMPAÑÍA - SUCESTORES

F. Bertrán e Mirambell

VIGO E A CRUÑA

(CASA FUNDADA EN 1868)

*Artigos xenerás para equipo da Mariña militar
vapores, barcos de vela e pescadores.*

Grandes Almacenes de Tecidos

NUEVO MUNDO

SECCIÓN DE SASTRERIA E CONFECIONS

INMENSO SURTIDO EN PANOS DA REXIÓN E EX-
TRANXEIROS CONFECIÓNANSE TODA CRAS DE
PRENDAS PARA MULLERES, HOMES E NENOS

San Andrés, 41 e 43 -- Teléfono 256

A CRUÑA

FILLOS DE H. HERVADA

(CASA FUNDADA EN 1865)

A CRUÑA

FERRETEIRIA, QUINCALLA, MUEBLES, MAQUINAS, PEDRAS FRANCESAS PARA MUIÑOS ETC. ETC.

ARTE GALEGA

AGUAS DE
MONDARIZ
FUENTES DE GÁNDARAY TRONCOSO
Propiedad de los Sres. Hijos de Peinador

Véndese en total-as
Boticas, Droguerías,
Hotels,
Depósitos d'augas
minerás,
Restaurans e
vagós-camas de
todol-os três.

As mais indicadas en casos
de artrismo, desnutrizón, diabetes,
obesidades diversas, doenzas do
aparello dixestivo, anemia
e neurastenia

Riquísima auga de mesa
gaseada naturalmente.

MONDARIZ - BALNEARIO
a 35 kilómetros de Vigo

Representante na provincia da Cruña, D. Antonio del Moral,
Rúa da Amargura, núm. 15 A CRUNA